

A2020

Avfallsplan för Göteborgsregionen

En sammanfattning

Innehåll

Gemensam plan för en hållbar avfallshantering -----	4
Detta är våra mål-----	6
Så kan vi nå våra mål -----	7
Ansvar och organisation -----	11
Arbetet med att ta fram avfallsplanen -----	14
Genomförande av avfallsplanen-----	15

Året är 2020...

Jag slänger en tandpetare i soppåsen och hör ett eko! Självklart inbillar jag mig, men min känsla stämmer. Jag genererar knappt något avfall längre. Jag har fått en ny vana – jag har slutat köpa alla prylar. Jag har insett att det är skillnad på vad jag behöver och vad jag vill ha. Det jag vill ha finns ofta blivitt tjockare, men framförallt känner jag mig som en bättre människa.

För några år sedan sjönk det in på allvar att det inte handlar om sopor, utan resurser. Jag insåg att varje enskild individs livsval påverkar vår omvärld och att vi inte kan utnyttja vår omvärld utan tanke på framtiden. Hur gick det till? Jag, som alltid har varit ointresserad av miljöfrågor.

För några år sedan byggde min fastighetsägare ett miljöhus. Bara några steg från min bostad har jag tillgång till en fantastisk byggnad för sortering av alla resurser. Det har därför blivit väldigt lätt att göra rätt. Tack vare utsorteringen av matavfall åker jag buss som kör på biogas från mitt matavfall. Mina grannar säger ibland att de föll in i en rutin av självklarhet. Med källsorteringsinsatser under diskbänken i köket kändes det lätt att göra som alla andra.

Vi är många människor som har samverkat för att skapa en förändring. Som invånare är det mitt jobb att sortera, men många människor fattar beslut åt mig som ger mig förutsättningarna. För mig är det inte betydelsefullt hur de gjorde, men de organiserade ett arbete som förändrade min livsstil. Ekot i soppåsen påminner om ett glädjetro över människans förmåga till förändring. För mig är det betydelsefullt att allt fungerar och att allt kommer till nytta – att kedjan för avfallshantering är fulländad.

Med stolthet kan jag konstatera att vi tillsammans har lyckats bygga ett engagemang för vårt samhälle som kommer att vara i generationer. Vi är numera många som hör ett eko i sin soppåse!"

Gemensam plan för en hållbar avfallshantering

Avfallshanteringen är en viktig del av samhällets infrastruktur och den engagerar många. Den är så viktig att riksdagen har beslutat att varje kommun ska ha en avfallsplan och att planen ska omfatta målen för all avfallshantering i kommunen, både det avfall som kommunen har ansvaret för, liksom verksamhetsavfall och gamla nedlagda deponier.

Med denna plan har hela Göteborgsregionen beslutat sig för att ta fram gemensamma mål för en framtida hållbar avfallshantering. Planen har en bred förankring och utgör därmed grunden för vår resa mot en hållbar avfallshantering. Den är ett stort steg i sig, men det mesta av jobbet återstår! Genom avfallsplanen finns nu ett underlag för att sammanställa en regional kretsloppsplan, som omfattar väsentliga delar av kommunernas tekniska försörjning.

PLANEN BESKRIVER hur Göteborgsregionens kommuner – Ale, Alingsås, Göteborg, Härryda, Kungsbacka, Kungälv, Lerum, Lilla Edet, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö – ska arbeta med avfallshanteringen fram till år 2020. Planen lägger fast målen, övergripande och detaljerade, för år 2020. Regionala handlingsplaner med konkreta åtgärder kommer att tas fram vartannat år och handlingsplanerna blir en del av kommunernas verksamhetsplanering.

Tillsammans har Göteborgsregionen 930 000 invånare, fördelade på cirka 420 000 hushåll (2010). Drygt 60 procent av hushållen bor i lägenhet, och fördelningen lägenhet/småhusboende har varit i stort sett konstant under den gångna 20-årsperioden. Göteborg och Mölndal är de enda kommunerna med en majoritet hushåll i lägenhet. Å 2020:s befolkningsprognos för Göteborgsregionen år 2009–2020, är baserad på utvecklingen från år 2000 och framåt. Enligt prognosen kommer befolkningen att öka till cirka 1 040 000 invånare.

SYFTET MED DENNA AVFALLSPLAN är att få ett tydligt gemensamt styrdokument för avfallshanteringen i Göteborgsregionens kommuner fram till år 2020. Dokumentet ska vara vägledande i alla delar av avfallshanteringskedjan. Vid planering av nya bostads- eller verksamhetsområden, vid prövning av bygglov, i tillsyn över miljöfarlig verksamhet och självklart även för hur invånarna och verksamheterna i samhället ska hantera sitt avfall. Fokus i avfallsplanen är på hushållsavfall, men innehåller också mål som omfattar verksamhetsavfall.

Planen är politiskt beslutad och riktar sig i första hand till de politiker och tjänstemän som arbetar med avfallsfrågor på något sätt. Men den riktar sig också till alla som är intresserade av avfallshantering i regionen, till exempel allmänheten, entreprenörer, studenter, företag och organisationer.

Avfallshantering ska utgå från människans behov och vara anpassad både till den som lämnar och den som hämtar avfall. Insamlingen ska vara enkel, lätt att förstå, erbjuda efterfrågad service och omhändertar avfall med minskade risker för människor och miljö.

DEN ÖVERGRIPANDE STRATEGIN för avfallshanteringen finns i EUs ramdirektiv för avfall, den s.k. avfallshierarkin, och den har genomsyrat arbetet med planen. Avfallshierarkin handlar om att arbeta förebyggande för att undvika att avfall uppkommer, minska avfallens farlighet, avgifta kretslopp, använda avfall som den resurs det faktiskt är och att ta hand om det avfall som inte går att återanvända eller återvinna på ett säkert sätt:

- Förebygga
- Återanvända
- Materialåtervinna
- Återvinna på annat sätt
- Bortskaffa ●

Bild: Bo Kägerud.

Detta är våra mål

Målen i avfallsplanen har tagits fram med utgångspunkt i de tre dimensionerna för hållbar utveckling. Den *sociala* dimensionen omfattar såväl brukarna som de som arbetar med avfallssystemen. Den *ekologiska* dimensionen omfattar avfallsets och avfallshandlingens påverkan på miljön. Den *ekonomiska* dimensionen omfattar kostnader för avfallshandling. Utifrån dessa dimensioner har fem övergripande mål formulerats för Göteborgsregionens avfallshandling till år 2020.

Bild: Othmar Ertl

1) TRYGGT FÖR MÄNNISKA OCH MILJÖ

Avfallsminimering och återanvändning

- Hushållsavfallsmängden per person som uppstår i regionen ska år 2020 vara lägre än år 2008.

Resurshushållning

- Andelen material som samlas in för materialåtervinning ska öka och resultera i en materialkvalitet som kan ersätta jungfruliga material.
- Mängden producentansvarsmaterial i det brännbara hushållsavfallet ska minst halveras.
- Minst 50 procent av matavfallet från hushåll, restauranger, storkök och butiker tas omhand så att växtnäringen utnyttjas. Allt separat insamlat matavfall ska gå till biogasproduktion.
- Energikvalitet och exergimängd (tillgänglig energi av högsta möjliga energikvalitet – främst el och bio- eller syntesgas) ska öka per avfallsmängd.

Miljöpåverkan

- Mängden elavfall respektive farligt avfall i det brännbara hushållsavfallet ska minst halveras.
- Energiåtgång, mängden fossilt CO₂-utsläpp, NO_x och partiklar per insamlad mängd hushållsavfall ska minska. Med avseende på CO₂ ska minskningen i insamlingsledet vara minst 30 procent.
- Nedlagda deponier i regionen ska inte medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

2) GOD SÄKERHET OCH ARBETSMILJÖ

- Arbetskadorna ska minska till minst samma nivå som riksgenomsnittet för samtliga branscher i Sverige.
- Antalet olyckor inom avfallshandling med tredje person inblandad ska minst halveras.

3) KOSTNADEFFEKTIV AVFALLSHANDLING

- Avfallshandling i regionen ska utföras med hög kvalitet i förhållande till kostnad.

4) GOD SERVICE

- Minst 90 procent av hushållen är nöjda med avfallshandling.

5) ROBUST AVFALLSHANDLING

Kompetensförsörjning

- Rätt kompetens och jämn åldersfördelning.
- Utveckla och tillvarata ny kunskap för att bibehålla en modern avfallshandling.

Avfallshandling i samhällsplaneringen

- Planer för att klimatanpassa tillståndspliktiga anläggningar ska vara klara år 2015.
- Avfallshandling ska beaktas i alla skeden av samhällsplaneringsprocessen.
- Hög beredskap och kompetens för risk- och krishandling.
- Behandlings- och handlingskapaciteten i avfallssystemen, inklusive förorenade massor ska vara säkrade. ●

Så kan vi nå våra mål

AVFALLSMINIMERING OCH ÅTERANVÄNDNING

Mängden hushållsavfall har ökat med 21 procent från år 2000 till 2007 för att under konjunkturavmattningen 2008 minska med cirka 1,7 procent från 2007 års nivå. Scenarier som har gjorts för Göteborg fram till år 2050 pekar på att mängderna kommer att öka dramatiskt framöver, om ingenting görs. Mängden hushållsavfall som genereras är kopplat till den ekonomiska tillväxten. Vid en konjunkturuppgång ökar avfallsmängderna per capita, vid en nedgång minskar de. Denna koppling måste brytas!

Mängden hushållsavfall kommer att öka dramatiskt framöver, om ingenting görs.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Påverka konsumenten med syfte att förändra konsumtionsmönster och öka återanvändning, skapa nya former för dialog med kommuninvånarna
- Öka tillgängligheten för att lämna bruksföremål och andra produkter till återanvändning.
- Skapa möjligheter att lämna lämpliga produktgrupper till reparation
- Se över möjligheten att ta fram en regional standard för hantering av frivilligorganisationernas avfall som inte kan återanvändas
- Starta Avfallskampen – några referensfamiljer per kommun i regionen, tävling mellan kommunerna
- Miljöstyrande taxa, t.ex. viktbaserad eller differentierad taxa
- Samverka med handeln och näringslivet, för att påverka avfallssammansättning och förpackningsminskning
- Utveckla metoder för att minska mängden matavfall.

RESURSHUSHÅLLNING

Det avfall som uppstår och som kommunerna ska behandla, ska hanteras så att mesta möjliga nytta från avfallet erhålls. Det handlar om att styra avfallet till bästa möjliga behandling ur resurshushållningssynpunkt. Hanteringen av flertalet avfallsslag är bra, men kan bli effektivare och bättre. Mera material ska sorteras ut för effektiv materialåtervinning.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Påverka konsumenten med syfte att förändra konsumtionsbeteende och öka återvinning via miljöstyrande taxa, t.ex. viktbaserad
- Öka tillgängligheten för återvinning, t.ex. att lämna producentansvarsmaterial
- Påverka nationella insamlingsmål för olika producentansvar
- Påverka producenter att tänka in återvinningsmöjligheter i produktkonstruktion och design
- Öka spårbarheten i flöden av t.ex. återvinningsmaterial, farligt avfall och elavfall
- Bygg ut matavfallsinsamlingen
- Säkerställ rötningskapacitet för matavfall i regionen
- Samarbeta med Krav-jordbrukare för att åstadkomma hållbart nyttjande av växtnäring från behandlat matavfall
- Använd kommunala verksamheter som föredöme vad gäller avfallssortering
- Bidra till FoU-satsningar och ny teknik; på restproduktområdet, för matavfallsinsamling och för el- eller gasproduktion ur avfall
- Utveckling av regionala plockanalyser
- Använd kvalitetsstandarder för olika återvinningsmaterial, som underlättar att styra återvinningsmaterial till rätt användning
- Använd tillsyn, rådgivning och information som verktyg även när det gäller verksamhetsavfall.

MILJÖPÅVERKAN

Avfallsgenerering och avfallshantering påverkar miljön i negativ riktning även om hanteringen leder till minskad miljöpåverkan jämfört med ett hypotetiskt nollalternativ. Den starkaste kopplingen mellan miljö och avfall utgörs av avfallets mängd och farlighet. Avfallets innehåll av farliga ämnen ska minska.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Konsumentpåverkan från kommunerna med syfte att minska förekomsten av miljöfarliga produkter i hushållen, t.ex. samarbete med konsument- och miljökontor kring miljöfarliga produkter (förebyggande åtgärder)
- Öka tillgängligheten för att lämna farligt avfall, t.ex. genom nya insamlingsystem som Samlaren
- Genomför "Garagestädningsskampanjer"
- Krav på förnybara drivmedel och moderna fordon för avfallstransporter
- Möjliggör för kommuninvånarna att i större utsträckning lämna avfall utan att behöva använda bil
- Möjliggör insamlingsrutter över kommungränserna och i vissa delar kommungemensamma upphandlingar
- Regional kartläggning och överväganden kring en regional prioritering av åtgärder på nedlagda deponier.

Den starkaste kopplingen mellan miljö och avfall utgörs av avfallets mängd och farlighet. Avfallets innehåll av farliga ämnen ska minska.

Avfallshanteringen är en av de branscher som är mest drabbade av arbetsskador.

GOD SÄKERHET OCH ARBETSMILJÖ

Jämförande statistik över de yrkesgrupper som drabbas mest av arbetsskador visar att avfallshanteringen är en av de branscher som är mest drabbade. Inom ramen för arbetet med den regionala avfallsplanen har en studie av arbetsskador (arbetsolyckor och -sjukdomar) i Göteborgsregionen relaterade till avfallshanteringen genomförts. Rapporten visar bland annat att under de senaste fyra åren (2005–2008) har antalet arbetsskador uppkomna inom avfallshanteringen i Göteborgsregionen minskat. Detta gäller både arbetsolyckor och arbetssjukdomar. Det sammanlagda antalet arbetsskador har minskat med knappt 30 procent. Antalet arbetssjukdomar har dock efter en kraftig minskning i början av perioden återigen ökat något under åren 2006–2008.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Inventera och åtgärda de sämsta hämtställena.
- Ersätt säckhämtning med kärltömning
- Utnyttja teknik som sopsug, avfallskvarnar och andra mekaniska system, andra exempel är underjordsbehållare och miljöhus
- Beakta säkerhet och god miljö vid upphandling.

KOSTNADSEFFEKTIV AVFALLSHANTERING

Kostnadseffektiv avfallshantering ska utgå från kundernas och brukarnas perspektiv – det är

kunden som ska ha valuta för pengarna. Ytterst blir kundernas uppfattning om prisvärda tjänster en fråga för kommunen och de entreprenörer som anlitas av kommunen. Kommunerna måste ha förmåga att utveckla avfallshanteringen med begränsade resurser. Samverkan med aktörer inom den avreglerade avfallssektorn kan också medföra effektivitetsvinster och större kundnytta.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Avfallstaxa som styr mot kostnadseffektiva lösningar
- Robust avfallstaxa som klarar förändringar i avfallsbeteende
- Minska insamlingsarbetet t.ex. genom att korta ner dragvägar, glesa ut hämtningsintervall där så är möjligt. Samordnade avfallslösningar för flera avfallslämnare, t.ex. i flerbostadshus med verksamheter, underjordsbehållare m.m.
- Effektivisera transporter genom transportsamordning, omlastning
- Gemensam utveckling av insamlingssystemet, t.ex. standard på fordonsteknik och skyltning
- Samordnade eller gemensamma upphandlingar
- Se över utformning av rutiner och förfrågningsunderlag i syfte att minska konkurrensbegränsande inslag
- Tydliga och uppföljningsbara krav på kundbemötande i avfallsentreprenader eller av egna medarbetare
- Samverkan i regionen beträffande kundservice, enkäter, information, gemensam utbildning av personal m.m.

GOD SERVICE

Hushåll och andra avfallslämnare ska mötas av fräscha, trygga och tillgängliga insamlingsställen. Nedskräpning ska motverkas. Informationen kring systemets funktion ska vara lättfattlig och ge återkoppling om den miljönytta som servicen medför. Tillgängligheten till återvinningsstationer är väsentligt sämre än för insamlingen av hushållsavfall, vilket påverkar medborgarnas beteende att lämna producentansvarsmaterial i den kommunala insamlingen. Fortfarande utgörs en alltför stor del av soppåsen av förpackningar.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Utveckla de publika insamlingssystemen, t.ex. Samlaren på fler ställen, mini-återvinningscentraler och återvinningsstationer på strategiska platser
- Utveckla fastighetsnära insamling, t.ex. via miljöhus
- Utveckling av återvinningscentralerna, till mer av mötesplatser som t.ex. Kretsloppsparken
- Koordinering av öppettider
- Använd samma benämning på insamlingsställen i regionen: Återvinningscentral, miljöstation, återvinningsstation
- Öka tillgängligheten för insamlingsställena genom att avlägsna funktionshinder
- Organisera samverkan med organisationer som företräder personer med särskilda behov, t.ex. personer med funktionsnedsättning eller nysvenskar
- Gemensam uppvaktning av branschorganisationer och regering, t.ex. i frågan runt producentansvaret
- Gemensamma kampanjer kring avfallsbeteende och nedskräpning
- Väl fungerande och harmoniserad avfallsinformation, bland annat via Internet
- Utveckla gemensamma kriterier för återvinningsstationer i regionen, t.ex. utifrån Miljösamverkan Västra Götaland
- Serviceinriktad personal i alla led, med satsning på utbildning för personal som möter våra kunder och brukare
- Rent och fint på ÅVC och ÅVS.

KOMPETENSFÖRSÖRJNING

Kompetent personal är den enskilt största tillgången i avfallshanteringens alla led. Men för att avfallshanteringen ska fungera på avsett sätt krävs också i växande grad välinformerade kunder och brukare. Detta kan uppnås via en bra och motiverande information utåt.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Utveckla nätverk för avfallsbranschen i regionen
- Utveckla tvärsektorieella nätverk med erfarenhetsutbyte mellan flera sektorer, lokalt och regionalt, bland annat med utbildningssäten.
- Öka antalet samverkansprojekt inom teknik och FoU.
- Samverka med miljöteknikexporterande företag – avfallshanteringen är en stark sektor för svensk export
- Skapa samverkansforum för teknik och FoU inom behandling och avfallsminimering

AVFALLSHANTERINGEN I SAMHÄLLSPLANERINGEN

Avfallshantering är i många avseenden en infrastrukturfråga. Placering av behandlingsanläggningar, publika insamlingsplatser och påverkan från och på trafikplaneringen är centrala frågor, ibland i konflikt med andra planeringsperspektiv. Det är väsentligt att avfallsplaneringen integreras i stadsplaneringen i alla stadier, och att avfallshanteringen ges en tillräckligt framskjuten plats i översiktsplaner, detaljplaner och områdesprogram samt i samband med exploateringsverksamheten.

FÖRSLAG TILL ÅTGÄRDER

- Samverka med stads- och trafikplanering
- Genomför regelbundna krisövningar
- Ta fram en regional strategi för omhändertagande av förorenade massor i samband med sanerings- och exploateringsprojekt ●

Ansvar och organisation

Kommunerna har enligt Miljöbalken planeringsansvar för allt avfall och omhändertagandeansvar för hushållsavfall (avfall från hushåll och därmed jämförligt avfall från verksamheter). Detta innebär att kommunen måste samla in hushållsavfallet och se till att det behandlas på ett bra sätt. Kommunens avfallsföreskrifter beskriver hur detta ska gå till. När det gäller förpackningar, returpapper, elektriska och elektroniska produkter, batterier, bilar och däck ansvarar producenterna för att samla in, ta emot och ta omhand detta avfall. De ska se till att det finns ett lämpligt insamlingssystem och att avfallet återvinns. För övrigt avfall är det den som ger upphov till avfallet som har ansvar för att se till att avfallet hanteras på ett hälso- och miljömässigt godtagbart sätt.

Avfall som kommunen ansvarar för

Kommunerna har enligt miljöbalken planeringsansvar för allt avfall, och omhändertagandeansvar för hushållsavfall (avfall från hushåll och därmed jämförligt avfall från verksamheter). Typiska avfallsslag är brännbart hushållsavfall, som idag inte lämpar sig för annan behandling än förbränning med energiutnyttjande, källsorterat matavfall samt farligt avfall från hushållen. Farligt avfall kan till exempel vara lösningsmedel, rengöringsmedel och andra hushållskemikalier som kan vara skadliga för miljön. Som hushållsavfall räknas också hushållens grovavfall – uttjänta möbler, textilier och andra husgeråd, samt avfall uppsamlat från slam- eller latrintankar och fettavskiljare i bostadshus, skolor, hotell, restauranger eller liknande.

Ansvar för omhändertagande omfattar inte verksamhetsavfall (inkl. bygg- och rivningsavfall) eller sådant avfall som omfattas av producentansvar, se nedan.

Hushållsavfallshanteringen i Göteborgsregionens kommuner finansieras genom avgiftsintäkter från

avfallskollektivet. Avgifterna fastställs av kommunfullmäktige i en avfallstaxa. Lagstiftningen ger utrymme för att använda ekonomisk styrning inom avfallskollektivet.

Avfall som omfattas av producentansvar

Syftet med producentansvaret är att de produkter som sätts på marknaden ska vara resurssnåla, lämpade för återvinning och att beslutade återvinningssmål för olika avfallsslag nås. I dagsläget är det producentansvar för följande avfall:

- förpackningar
- returpapper
- elektriskt och elektroniskt avfall, inklusive glödlampor och vissa belysningsarmaturer
- läkemedel
- batterier
- bilar
- däck

Producentansvaret gäller bland annat elektriskt och elektroniskt avfall.

Bild: Christer Ewring.

Förpackningar och tidningar utgör, trots producentansvaret, en stor del av det hushållsavfall som samlas in som säck- och kärlavfall. I de nästan 20 plockanalyser som genomfördes under 2007–09 i sex av GR-kommunerna uppgick andelen förpackningar och tidningar till drygt 32 procent. Detta medför extra kostnader för hushållen.

Verksamhetsavfall

Verksamhetsavfallet utgörs av avfall som uppstår i samband med verksamhetsutövning, och som inte är hushållsliknande avfall. Formellt är även detta avfall en del av det planeringsansvar som vilar på kommunerna.

Befolkningsutveckling

Befolkningsprognosen för Göteborgsregionen år 2009–2020, är baserad på utvecklingen från år 2000 och framåt. Regionen har under 2000-talet präglats av en snabb befolkningstillväxt. I regionen bor 930 000 människor (december 2010). Med samma tillväxttakt som under åren 2000–2008 kommer antalet invånare i regionen år 2020 att ha ökat till 1 040 000.

Avfallshanteringen i Göteborgsregionen

I regionen finns 17 återvinningscentraler (som drivs i egen regi eller av entreprenörer), totalt 642 återvinningsstationer för förpackningar och tidningar (ansvaret utövas av producenterna), och insamlingsuppdrag som tillsammans engagerar cirka 120 renhållningsfordon av olika slag för hushållsavfallet. Antalet sysselsatta inom avfallshanteringen i regionen uppgår till cirka 850 personer i kommunerna eller kommunägda bolag, och därutöver tillkommer anställda i andra bolag än de kommunala.

Ägarkommunerna till Renova AB har avtal med bolaget om omhändertagandet av brännbart hushållsavfall genom ett konsortialavtal (ett ägaravtal beslutat av samtliga ägarkommuners fullmäktige). Alingsås och Lilla Edets kommuner köper motsvarande behandlingstjänster genom upphandlingar. För behandling av övrigt hushållsavfall ansvarar kommunerna.

Det finns 17 återvinningscentraler i regionen som antingen drivs i egen regi eller av entreprenörer.

Bild: Marie Svärd.

Utförandet av insamlingen sker mestadels via upphandlad entreprenör, men också i egen regi i några kommuner. Hur avfallet samlas in varierar mellan kommunerna. Säck- och kärlavfall hämtas vanligtvis en gång per vecka, alternativt varannan vecka, av en sopbil vid fastigheten eller på en av kommunen anvisad plats. För insamling av grovavfall, farligt avfall och vissa återvinningsmaterial finns tre huvudprinciper:

Via återvinningscentral: Kunden får själv åka med avfallet till en återvinningscentral. I vissa av GR-kommunerna finns även miljöstationer där farligt avfall (förutom elavfall och tryckimpregnerat träavfall) kan lämnas.

Fastighetsnära insamling: Avfallet hämtas vid fastigheten (efter budning eller i vissa fall enligt ett schema)

Mobil insamling: Avfallet hämtas vid förutbestämda platser runt om i kommunen med en mobil insamling.

Efter att avfallet har samlats in av entreprenören lämnas det på en omlastningsstation, direkt till en förbränningsanläggning, till ett mellanlager eller till en sorteringsanläggning. Där tar behandlingsföretaget över ansvaret och ser till att avfallet behandlas eller omhändertas. Insamlat brännbart hushållsavfall i ägarkommunerna lämnas vid någon av Renovas mottagnings- eller omlastningsstationer. Renova ansvarar för behandling av det insamlade avfallet genom energiutvinning. Verksamheten finansieras via en behandlingsavgift som fastställs

av Renovas styrelse eller via de avtal som reglerar behandlingstjänsten.

För producentansvarsavfall ansvarar producenterna för insamling och omhändertagande. Förpackningar och returpapper samlas in via återvinningsstationer och via fastighetsnära insamling. I regionen är det framförallt flerbostadshus som har fastighetsnära insamling av förpackningar och returpapper. Detta är något som fastighetsägaren själv får bekosta. Tidigare samlades mjukplastförpackningar in tillsammans med säck- och kärlavfallet för energiutvinning, men från och med november 2008 samlas mjukplastförpackningarna in tillsammans med hårda plastförpackningar. Elavfall samlas till största delen in via återvinningscentralerna, men varierande komplement till den insamlingen finns i kommunerna. Kommunerna och El-Kretsen (som representerar elproducenterna) har slutit ett samverkansavtal som innebär att kommunerna kan erbjuda insamlingstjänster.

Insamling av däck sker via återvinningscentralerna eller genom att däcken lämnas åter till däckfirmor.

Producentansvaret för bilar föreskriver att bilen från och med år 2002 ska återvinnas till minst 85 procent och från och med år 2015 till 95 procent. Producentansvaret innebär också att de bilar som producenten satt på marknaden i Sverige ska tas emot kostnadsfritt inom ett mottagningsystem och att landets producenter är skyldiga att se till att bilen skrotas enligt gällande regler. En uttjänt bil ska lämnas till ett mottagningsställe, dvs. en plats som producenterna utsett för att ta emot uttjänta bilar. ●

Renova ansvarar för behandling av det insamlade avfallet genom energiutvinning.

Arbetet med att ta fram avfallsplanen

Efter beslut i GRs förbundsstyrelse 2008 inleddes arbetet med avfallsplanen i projektform. En arbetsgrupp med företrädare (tjänstemän) för fem kommuner och adjungering från Renova har biträtt projektledningen. Samtliga medlemskommuners avfallsansvariga tjänstemän har intervjuats om respektive kommuns förutsättningar och gällande avfallsplaner har sammanställts och bildat utgångspunkt för det fortsatta arbetet. Dessa tjänstemän har deltagit i en samrådsgrupp, som träffats regelbundet.

Som politisk replipunkt har GRs styrgrupp för miljö och samhällsbyggnad fungerat, och arbetet har avrapporterats till styrgruppen vid två tillfällen. Kommun- och regionpolitiker har också deltagit i en workshop i projektets inledning, med syfte att tydliggöra de politiska förutsättningarna för avfallsplanens mål. Workshopen genomfördes med ett inledande scenario och en ”trendspaning” där viktiga framtidsrender bildade underlag för vilka målområden som planen borde fokusera på. Under workshopen gavs också väsentliga och konstruktiva bidrag till utformningen av de övergripande målen i planen.

Under hösten 2009 har två samrådsmöten ägt rum, med inbjudna från olika aktörsgrupper – bostadssektorn, handikapporganisationer, entreprenörer och intresseorganisationer inom miljö och areella näringar.

En miljökonsekvensbedömning har genomförts och stämts av med länsstyrelserna i Halland och Västra Götaland.

Planen har därefter delgetts kommunerna i en mer formell remissomgång under våren 2010, inför beslut i GRs styrelse. För att planen ska få status av avfallsplan för medlemskommunerna behöver den också beslutas i respektive kommunfullmäktige. Inför kommunfullmäktigebeslutet finns ett krav på utställning av planen, som görs av respektive kommun. ●

Genomförande av avfallsplanen

För att möjliggöra gemensam uppföljning av planen krävs en fortsatt fördjupad samverkan i form av samordning av upphandlingar av behandlings- och insamlingsentreprenader, gemensamma kundenkäter, samordning av plockanalyser, gemensam statistikhantering och utformning av gemensamma handlingsplaner.

Uppföljning av planen kommer att samordnas av GR och berörda kommuner, som också deltagit vid utarbetande av avfallsplanen. En mindre omfattande redovisning sker årligen och en mer utförlig avstämning av de detaljerade målen sker år 2015.

Handlingsplaner

Handlingsplaner och åtgärder tas fram regionalt varje till vartannat år. Kommunerna bidrar med lokala åtgärder och uppföljningsbara aktiviteter. I anslutning till respektive mål finns också en lista med exempel på åtgärder. Listorna ska närmast ses som en vägledning till handlingsplanerna, och kan bilda underlag för fortsatta samordnade aktiviteter.

Löpande uppföljning

Utfallet följs upp regionalt mot målen, tillsammans med en rapportering om avfallsmängdernas utveckling i regionen. Göteborgsregionen har ett intresse av att kunna jämföra utvecklingen mot andra svenska regioner och kommuner. En anpassning till branschens nationella uppföljningssystem är en förutsättning för detta.

Avstämning av mål

Den regionala planen har ett tioårigt tidsperspektiv – en lång tidsrymd för avfallsverksamheten, som till sin natur fortfarande är mycket konjunkturberoende. Genom att stämma av målen 2015 ökar möjligheten för måluppfyllelse och att vid behov göra nödvändiga justeringar av målbilden. ●

Bild: Malmfällets stad.

Goda GRannar.

Göteborgsregionens kommunalförbund

GR är en samarbetsorganisation för 13 kommuner i Västsverige. Tillsammans har medlemskommunerna cirka 930 000 invånare.

Förbundets uppgift är att verka för samarbete över kommungränserna och vara ett forum för idé- och erfarenhetsutbyte inom regionen. GR arbetar med frågor inom bl.a. följande områden: regionplanering, miljö, trafik, arbetsmarknad, välfärd och socialtjänst, kompetensutveckling, utbildning och forskning.

GRs förbundsfullmäktige har 97 ledamöter, förbundsstyrelsen 22 ledamöter och 11 suppleanter.

Verksamheten vid GR finansieras dels genom årsavgifter från medlemskommunerna (cirka 20%) och dels genom intäkter från konferens- och utbildningsarrangemang, utredningsarbete eller olika sambrukserbudanden till medlemskommunerna.

Besök Gårdavägen 2 | **Post** Box 5073, 402 22 Göteborg

Tel 031-335 50 35 | **Fax** 031-335 51 19

e-post gr@grkom.se | **www** www.grkom.se